

POSUDEK VEDOUcíHO PÍSEMNE KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce: Tango and Devising
Autor/ka práce: Kristýna Břeská
Studijní program: nonverbální divadlo
Typ studijního programu: navazující magisterský

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Práce nese název Tango a devising a reflektuje pojem devised theatre jako současnou strategii tvorby. Diplomová práce si klade za cíl vysvětlit, co se pod pojmem devised theatre skrývá, kde a v jakých společenských souvislostech strategie vznikala a jaké jsou její současné podoby. Dále, na základě popisu zahraničních a českých umělkyň a umělců, pojmenovává její primární rysy. Část práce se věnuje reflexi vlastní tvorby, konkrétně projektu Laboka Tango, který za pomoci strategie devised theatre vznikl. Studentce se podařilo v práci vymezené cíle splnit.

Aktuálnost tématu (a relevance zvolené metodologie v případě diplomové práce):

Aktuálnost tématu spatřuji ve skutečnosti, že studentka vysvětluje pojem devised theatre a za pomoci české a zahraniční literatury shrnuje poznatky o tomto fenoménu a zasazuje jej do historicko-spoločenských kontextů. Je však důležité si uvědomit, že neexistuje shoda odborníků nad jedinou platnou definicí devisingu. Práce studentky nemá ambici být teoreticko-divadelní. Spíše jde o pokus tvůrkyně zmapovat zvolenou strategii tvorby, již považuje za funkční a také hodnotově zpřízněnou s vlastním smýšlením i tvorbou. A je to pokus zdařilý. Byť se práce jmenuje **Tango a devising**, je zapotřebí upřesnit, že nejde zde o analýzu tanga a devisingu. Jak se práce rozvíjí, začíná být zřetelnější, že tango samotné sloužilo výhradně jako spouštěcí bod, potažmo jako inspirace pro absolventský výkon studentky, který pojala metodou devised. Dostatečný důvod se dle mého názoru nalézá ve faktu, že tango, společenské události a společenský kontext, ve kterých je tango provozované a vyhledávané, sdílí určité rysy s metodou devised, jelikož je to také událost, která vzniká z kolektivního sdílení a tudíž oboje sdílí určité etické a politické aspekty života, které podporuje. Vzhledem k tomu, že se umění dlouhodobě zabývá fungováním i dysfunkcemi společnosti a jejich systémů, považuji téma za velmi aktuální.

Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi:

Zkoumání a vymezení pojmu devising vidím jako velmi přínosné, nejen z hlediska zkušenosti studentky s tímto způsobem tvorby a její snahy popsat co, jak a proč vlastně dělá, ale také z hlediska její zkušenosti ze studia na KND, kde měla možnost se s tímto přístupem k tvorbě setkat přímo ve výuce, kde však byly tyto strategie používány, ale nikoli (dostatečně) reflektovány. Studentka se proto rozhodla tuto mezeru ve své zkušenosti z praxe zaplnit.

Od 90. letech 20. století se zájem divadla přesunul do oblasti zkoumání procesů tvorby, produkce, vytváření, konání, výměny, vyjednávání a transformace, stejně jako se zaměřil na procesy, které se odehrávají v rámci této dynamiky. Od 60. let zažívá západní Evropa a Amerika paradigmatické převraty v rámci divadla a tance jako např. vznik postmoderního tance nebo performativní obrat v divadle (v rámci společenských věd pak poststrukturalismus). Všechny tyto změny a také bezprecedentní změny ve společnosti přispěli ke stavu, kdy dnes již mladí tvůrci nemohou využívat tradiční nástroje pro tvorbu, ale hledají pro uchopení svých témat nástroje nové, nebo ne-li nové (změna trvá již dlouho), tak takové, které se do tuzemské tvorby dostávají s časovým odstupem kvůli naší politické historii.

Všechny soubory, které používají devising jako primární prostředek k vytváření živých představení, používají poněkud odlišné prostředky a přístupy: neexistuje jediný „správný“ způsob, jak přistupovat k devisingu, ani jeden nezpochybnitelný soubor pravidel nebo nástrojů.

Většina z nich se však shoduje na několika společných principech, mezi něž patří využití těla spíše než textu, důraz na prožitek spíše než na vyprávění, společné vytváření formy představení, místo zdůrazňování autority režiséra či choreografa (jediného génia či držitele geniální myšlenky). Tyto rysy a společensko-historický kontext, ve kterém se tyto rysy formulovaly studentka velmi přehledně v práci popisuje a tato práce tak může přístupnou formou představit strategii devising dalším studentům nebo sloužit jako podklad pro další bádání.

Logická stavba a členění práce:

Studentka člení práci do třech samostatných oddílů, které dále přehledně strukturuje na podkapitoly s jasnými názvy kapitol a podkapitol. Každá část má v práci své opodstatnění a krátký úvod, který značně usnadňuje orientaci v tématu. Každá kapitola logicky vyplývá z druhé a plynule na sebe navazují.

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Formální úprava ctí vyhlášku AMU o zpracování bakalářských a magisterských prací, včetně rozsahu (má 44 stran, bez referencí a příloh) a splňuje tak požadavky magisterské práce.

Pro splnění je nutné 40 normostran (72 000 znaků), pokud je magisterská práce doplňkem absolventského výkonu (teoretická práce studentky shrnuje a reflektuje proces jejího absolventského představení)

Práce s informačními zdroji:

Studentka prokázala, že umí pracovat s informačními zdroji. Ve své práci cituje domácí i zahraniční literaturu a v celé práci odkazuje také na online zdroje. Oceňuji, že si studentka dala velmi pečlivou práci s českými zdroji, které jsou pro devising theatre relevantní a také vedla a zpracovala dva detailní rozhovory.

V posledních letech se divadelní scénické umění začíná prosazovat, což se odráží ve stále větší (a stále rozmanitější) škále vědeckých prací, které společně nabízejí komplexní diskusi o jeho

historii, vlivu a přínosu pro divadlo a představení obecně. Studentka cituje např. slavnou Heddon & Milling (2015) History of the past fifty years of devised theater (Dějiny posledních padesáti let devising theatre), které nabízejí důkladnou fundovanou diskusi o devisingu. Avšak kromě několika publikací z posledních dvou desetiletí, bylo publikováno na toto téma jen málo dalších publikací, proto studentka nemá v práci velké množství odkazů.

Jazyková, stylistická a terminologická úroveň: Jazyková a stylistická úroveň je vysoká. Práce se dobře čte, věty a odstavce na sebe logicky a plynule navazují, práce je bez gramatických chyb. Studentka si dává pozor, aby se neopakovala, celkově volí pečlivě slova. Studentka ví, o čem chce mluvit a srozumitelným jazykem to dokáže zprostředkovat. V práci používá termíny, jejichž význam a opodstatnění vysvětluje většinou v poznámkách pod čarou. Někdy se možná nechá unést vlastním pocitem nebo prožitkem, ale to hodnotím jako vědomé rozhodnutí, psát práci z pozice tvůrce, který pracuje s procesy (které hledá a které se velmi nesnadno převádí do slov), ne z pohledu vědce nebo teoretika, zde by byl samozřejmě zvolený slovník někdy problematický a dalo by se o něm diskutovat.

Stanovisko posuzovatele k výsledku kontroly Theses:

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Studentce se podařilo na pojmu devising theatre ukázat společné rysy, které devising definují: že stojí na tvorbě kolektivu (který však může zahrnovat režiséra) a vznikl v průběhu posledních 40-50 let, že devising vznikl z demokratických ideálů (z radikální a participativní demokracie), která charakterizovala 60. léta 20. století a stala se „politicky přijatelnou alternativou“ k mainstreamovému divadelnímu průmyslu. Dále oprávněně poukazuje na závazek devising theatre k politickému dění a všímá si symbiotického vztahu mezi fyzickým divadlem a devised theater.

Studentka také správně reflektuje že všechny soubory, které používají devising jako primární prostředek k vytváření svých představení, používají poněkud odlišné prostředky a přístupy, např. „devising“ jako termín je ve Velké Británii běžnější než „kolektivní tvorba“ (v USA) a tyto rozdíly se zřejmě dále vyvíjejí.

Její kritika kulturního průmyslu a nedostatečnost zdrojů pro tvorbu devising je oprávněná a má v práci své místo, jelikož sama metoda devising je již explicitní kritikou nefunkčních a rigidních systémových nastavení, proti kterým se snaží umělci bojovat. Konkrétně se jedná o nadprodukcí, neustálou vyčerpávající soutěž a vykořisťovatelské mocenské vztahy. Studentka tak navazuje na kritiku divadelního průmyslu od dr. Scotta Proudfitu, jenž popsal, že procesy tvorby, které jsou pomalé, a zároveň hluboce detailní závisí na důvěře a dlouhodobém vztahu mezi členy společnosti. Takové závazky jsou však v našich stále více neoliberálních podmínkách financování umění, které podporují krátkodobé angažmá a „škálovatelné“ výstupy, náročné.

Pojem tzv. devisingu je již ze své povahy obtížně definovatelný. Lze říci, že jeho vymezení podléhá dalším zkoumáním a polemikám, a v tomto smyslu jde o pojem živý. Přes tuto jeho povahu a tento stav věcí se však frekventovaně používá v umělecké i pedagogické teorii i praxi; dokladem budiž skutečnost, že se s ním studenti a studenti setkávají také na hodinách KND. Pokus studentky toto aktuální téma otevřít považuji za podnětný.

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Po zpracování tématu devising a vaší zkušenosti s touto metodou, budete dále pokračovat v tvorbě touto metodou?

Které konkrétní aspekty devising theatre Vás nejvíce zajímají?

Myslíte si, že se metodu devising umělci dnes používají, právě proto, že je schopna reagovat na výzvy dnešního světa ?

Doporučení práce k obhajobě:

práci doporučuji

Navrhovaná klasifikace: A

Datum vypracování posudku:

28.8. 2024

.... MgA. Hana Polanská.

.....

Jméno vedoucího práce

.... 28.8.2024.

.....

(datum a podpis)